

Developmental Coordination Disorder

(http://elearningcanchild.ca/dcd_workshop/index.html)

Developmental Coordination Disorder (DCD) is een veel voorkomende maar weinig erkende stoornis, die grote effecten heeft op het dagelijks functioneren van een kind. Deze workshop biedt informatie voor zowel mensen die voor het eerst van DCD horen als mensen die zoeken naar aanvullende strategieën om hun kind te begeleiden.

Ontmoet Joshua

Joshua is een slimme jongen van 6 jaar oud. Hij kan goed lezen en zijn taalcapaciteiten zijn goed ontwikkeld. De leerkracht van groep 3 maakt zich zorgen over de schrijfmotoriek, het meedoen tijdens de gymles, het jas aandoen voor de pauze en het brood eten.

Joshua wordt soms geplaagd, omdat hij vaak struikelt en zich aan dingen stoot. Hij heeft moeite om spullen in zijn rugzak te stoppen. Joshua raakt gefrustreerd en misdraagt zich om motorische activiteiten te ontlopen. Joshua's ouders merken de problemen op, maar weten niet goed wat er precies aan de hand is. Ze weten niet goed wat Joshua nodig heeft en hoe ze de problemen thuis en op school aan kunnen pakken. Deze workshop geeft informatie en suggesties om Joshua en zijn familie vooruit te helpen.

Geschiedenis

In het verleden waren er veel verschillende namen voor problemen zoals die van Joshua. Deze waren vaak verwarrend voor zowel ouders als hulpverleners.

Diagnoses die kinderen zoals Joshua in het verleden mogelijk gekregen zouden kunnen hebben:

- ✓ Onhandig
- ✓ Motorische coördinatie problemen
- ✓ Achterstand in de fijne motoriek
- ✓ MND (Minor Neurological Dysfunction)
- ✓ MBD (Minimal Brain Dysfunction)
- ✓ Ontwikkelingsdyspraxie
- ✓ Sensorische informatieverwerkingsstoornis

Tijdens een internationale bijeenkomst in 1994 is een beslissing genomen over een overkoepelende/eenduidige naam. Developmental Coordination Disorder werd gekozen als de term om deze motorische problemen bij kinderen aan te duiden.

Hoe vaak komt DCD voor?

- Bij 5-6 % van de schoolgaande kinderen
- Het komt meer voor bij jongens dan bij meisjes
- Het komt meer voor bij te vroeg geboren kinderen

Stellen van een diagnose

Wanneer je denkt dat je kind mogelijk DCD heeft, dan kan het verstandig zijn om een arts te bezoeken die deze medische diagnose kan vaststellen, maar ook andere oorzaken voor de coördinatieproblemen kan uitsluiten.

Een arts zal de volgende criteria hanteren om tot een diagnose te komen :

- ✓ Het aanleren en uitvoeren van gecoördineerde motorische vaardigheden verloopt duidelijk onder het niveau dat verwacht mag worden gezien de leeftijd van het kind en zijn of haar mogelijkheden om deze vaardigheden te leren en te gebruiken;
- ✓ De problemen die het kind hierdoor ondervindt, hebben duidelijk invloed op zijn of haar leven: bij allerlei dagelijkse taken thuis, op school en tijdens sport en spel;
- ✓ De eerste problemen zijn er al op jonge leeftijd;
- ✓ De problemen die het kind op motorisch vlak heeft, kunnen niet worden toegeschreven aan een andere oorzaak, zoals bijvoorbeeld een verstandelijke beperking, problemen met het zien of een neurologische aandoening.

Groeit mijn kind over de DCD-problemen heen?

Onderzoek laat zien dat coördinatieproblemen bij kinderen met DCD blijven bestaan in adolescentie en volwassenheid. Daarom is het doel van deze workshop het geven van informatie om de betrokkenheid van uw kind bij activiteiten te vergroten en potentiële fysieke en psychische problemen te voorkomen.

Voor meer details over de diagnose DCD kun je kijken in de brochure van CanChild:

[Recognizing and Referring Children with DCD.](#)

De Nederlandse richtlijn voor diagnostiek en behandeling van kinderen, adolescenten en volwassenen met DCD is te vinden op: https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/developmental_coordination_disorder_dcd/startpagina_-_developmental_coordination_disorder_dcd.html

Normale ontwikkeling

Het is belangrijk dat we onderscheid maken tussen de grof- en fijnmotorische ontwikkeling.

Mijlpalen zijn gemiddelde leeftijden waarop kinderen normaalgesproken bepaalde vaardigheden verwerven. Bijvoorbeeld; sommige kinderen lopen met negen maanden, terwijl andere kinderen pas met 15 maanden kunnen lopen. Dit valt in beide gevallen binnen de normale variatie van ontwikkeling. De meeste motorische mijlpalen zijn bereikt wanneer kinderen zes jaar oud zijn. Daarna gaat het meer om het verbeteren (finetunen) van de eerder geleerde vaardigheden.

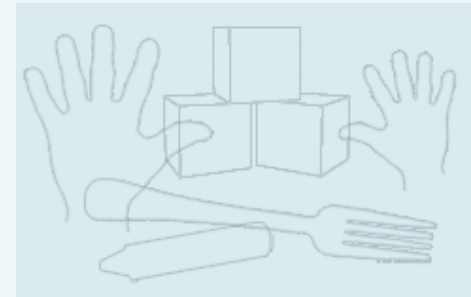
Grof motorische vaardigheden

Grote spierbewegingen van de armen, benen rug en buik, onder andere nodig voor lopen, kruipen, springen, rennen, en traplopen

Fijn motorische vaardigheden

Kleine spierbewegingen van de polsen, handen en vingers, onder andere nodig voor drinken, eten, aankleden, typen, schrijven en het spelen van computerspelletjes.

1 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ Zitten zonder steun
- ✓ Kruipen
- ✓ Zich optrekken tot een staande positie
- ✓ Stapjes zetten zich vasthoudend aan meubels
- ✓ Zelfstandig staan
- ✓ Zelfstandig of aan de hand lopen

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Drinken uit een beker met hulp
- ✓ Zelfstandig kleine hapjes eten
- ✓ Kleine voorwerpen vastpakken
- ✓ Prikken of wijzen met een wijsvinger
- ✓ Twee blokken tegen elkaar slaan
- ✓ Meewerken tijdens aankleden door een arm of been uit te strekken
- ✓ Kleine blokjes in en uit een doos doen

2 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ Rollen en gooien van een grote bal
- ✓ Voorover buigen zonder vallen
- ✓ Hurken
- ✓ De trap op en af lopen vasthoudend aan de trapleuning
- ✓ Achteruit lopen
- ✓ Breedsporig rennen
- ✓ Klimmen

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Drinken door een rietje
- ✓ Eten met een lepel
- ✓ Helpen met handen wassen
- ✓ Arm in een mouw stoppen met hulp
- ✓ Een blokkentoren van 2 tot 3 blokken bouwen
- ✓ Krassen met een krijtje
- ✓ Een mechanisch speeltje bedienen
- ✓ Kastjes, lades en doosjes openen
- ✓ Bladzijden van een boek omslaan

3 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ Bovenhands een bal gooien
- ✓ Een grote bal proberen te vangen tegen de borst
- ✓ Een bal voorwaarts schoppen
- ✓ Een trap oplopen met alternerende beweging (tree voor tree)
- ✓ In een rechte lijn lopen (voetje voor voetje)
- ✓ Op de tenen lopen na voordoen
- ✓ Deuren openen
- ✓ Op een driewieler rijden
- ✓ Van een laag trapje springen

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Zelf eten (knoeien mag)
- ✓ Zelfstandig handen wassen en afdrogen
- ✓ Een glas met één hand vasthouden
- ✓ Schoenen aantrekken
- ✓ Zichzelf aankleden met hulp
- ✓ Naar het toilet gaan met hulp
- ✓ Een krijtje vasthouden
- ✓ Papier vouwen na voordoen
- ✓ Een blokkentoren van 4-5 blokken bouwen
- ✓ Een schaar open en dicht laten gaan

4 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ Met twee voeten op de plaats springen
- ✓ Een stuitende bal vangen
- ✓ Een bal schoppen in een gewenste richting
- ✓ Een trap aflopen met alternerende beweging (tree voor tree) met vasthouden van de leuning
- ✓ Schommelen
- ✓ Randon obstakels rennen

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Zelf eten (bijna zonder te knoeien)
- ✓ Met een vork eten
- ✓ Helpen met riem, knoopjes en veters
- ✓ Zelfstandig uitkleden (bij kleding met eenvoudige sluitingen)
- ✓ Tandem poetsen met hulp
- ✓ Zelfstandig het toilet gebruiken
- ✓ Een potlood vasthouden
- ✓ Teken met grove bewegingen vanuit de arm (geen fijne handbewegingen)
- ✓ Verticale en horizontale lijnen, kruizen en cirkels tekenen
- ✓ Papier doorknippen met een schaar
- ✓ Een simpele puzzel (4-12 stukjes) leggen
- ✓ Een blokkentoren bouwen (7-9 blokken)

5 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ Voorwaarts springen
- ✓ 5 seconden op één been staan
- ✓ De trap op en aflopen zonder steun
- ✓ Gericht, bovenhands een bal gooien
- ✓ Een kleine bal vangen
- ✓ Zich behendig voor en achterwaarts bewegen
- ✓ Op de tenen lopen

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Tandem poetsen en haren kammen
- ✓ Dichtmaken van knopen en ritsen
- ✓ Schoenen met klittenband sluiten
- ✓ Een vierkant en enkele hoofdletters natekenen
- ✓ Een eenvoudig poppetje tekenen (2-4 lichaamsdelen)
- ✓ Kleuren (redelijk goed binnen de lijntjes)
- ✓ Over een lijn knippen

6 jaar oud

Grof motorische vaardigheden:

- ✓ 10 seconden op één been staan
- ✓ Gooien, stuiten en vangen van een tennisbal
- ✓ Een bal schoppen tijdens het rennen
- ✓ Rennen als een volwassene met snelle wisselingen van richting
- ✓ Huppelen met goed evenwicht

Fijn motorische vaardigheden:

- ✓ Aankleden zonder toezicht
- ✓ Een knoop leggen
- ✓ Starten met veters strikken (als de kans om dit te leren geboden wordt)
- ✓ Een mes gebruiken om te smeren en te snijden
- ✓ Duidelijke handvoorkeur
- ✓ Binnen de lijntjes kleuren
- ✓ Cijfers, letters en eigen naam schrijven
- ✓ Driehoek en schuine lijnen tekenen
- ✓ Herkenbare plaatjes tekenen
- ✓ Een persoon met 6 lichaamsdelen tekenen
- ✓ Eenvoudige vormen uitknippen
- ✓ Een rijpe pengreep gebruiken

Oorzaken van DCD

Het proces van het leren, uitvoeren en coördineren van een motorische taak is complex en er kunnen op veel vlakken problemen ontstaan

Ondanks dat we niet zeker weten wat de oorzaak is, heeft onderzoek aanwijzingen gegeven dat kinderen met DCD problemen hebben met:

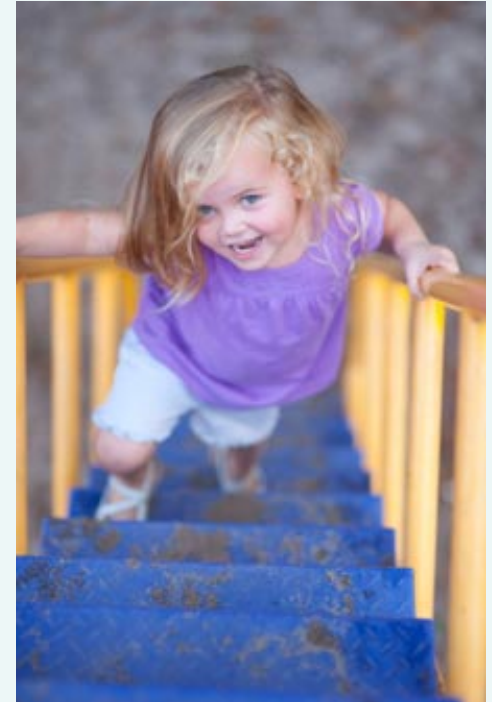
Plannen van een motorische taak: Kinderen met DCD kunnen problemen hebben met het begrijpen welke actie gevraagd wordt, zoals hoe hoog je moet springen bij touwtje springen.

Organiseren van bewegingen: Kinderen met DCD kunnen het moeilijk vinden om te bedenken welke stappen een motorische taak bevat. Bijvoorbeeld, wanneer je een trap nadert, moet je eerst je gewicht naar een been verplaatsen om vervolgens het andere been op te tillen en tegelijkertijd naar de leuning te reiken. Dit vraagt organisatie

Uitvoeren van een gecoördineerde actie: Kinderen met DCD kunnen moeite hebben met de timing en kracht die nodig is tijdens een beweging. Bijvoorbeeld, het kind kan te laat zien wanneer het een bal moet vangen of gebruikt teveel kracht wanneer het een glas melk optilt.

Aanpassen van bewegingen wanneer verandering nodig is: Kinderen met DCD hebben het meeste moeite met het uitvoeren van motorische taken wanneer de omgeving aan verandering onderhevig is. Bijvoorbeeld, als een kind met een knuppel een bal wil slaan tijdens honkbal is de snelheid en de positie van de bal bij iedere worp anders. Een kind met DCD heeft moeite zich aan te passen aan deze veranderingen.

Wat we weten

- DCD is een neurologische aandoening. Dit betekent dat er iets niet correct werkt in het brein.
- Het is onduidelijk welk deel van het brein betrokken is of wat de oorzaak is
- Er wordt veel onderzoek gedaan om meer te weten te komen over DCD

DCD ervaren

De volgende opdrachten zullen je helpen om een idee te krijgen van hoe het is om DCD te hebben.

Oefening 1: Schrijven

Instructie:

- ✓ Neem pen en papier
- ✓ Schrijf je voornaam met je niet dominante hand, maak gebruik van de volgende letters:

A B C D E F G
H I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z

DCD ervaren

Oefening 2: Knippen

Instructie:

- ✓ Neem pen, papier en een schaar
- ✓ Zoek iemand om je te helpen
- ✓ Teken een hart op papier
- ✓ Vraag je assistent het papier vast te houden terwijl jij het hart uitknipt
- ✓ Je assistent kan het papier draaien om je te helpen, maar je mag geen enkele instructie geven aan je assistent.

DCD ervaren

Hoe voelde het?

Terwijl je deze opdrachten uitvoerde, heb je misschien enkele dingen ervaren die vrij normaal zijn voor kinderen met DCD:

Groot beroep op het zien: Bij de schrijfo opdracht bewoog je je ogen mogelijk steeds heen en terug van het scherm naar je hand. Bij het leren van een nieuwe motorische taak zijn we sterk afhankelijk van onze visus totdat we het 'gevoel' van de beweging hebben geautomatiseerd. Kinderen met DCD hebben hun visus voortdurend nodig om hun bewegingen te begeleiden, lang nadat ze de taak aangeleerd hebben gekregen.

Stijve of slappe bewegingen: Je ging misschien je pen erg stijf vasthouden en je armspieren erg aanspannen toen je met je niet-dominante hand schreef. Bij een kind met DCD zullen sommige bewegingen er stijf of houderig uitzien, terwijl andere bewegingen er juist slap en los uitzien. Beide soorten bewegingen komen voor doordat kinderen met DCD moeite hebben sommige gewrichten (zoals de ellebogen) in een stabiele positie te houden terwijl ze andere gewrichten bewegen (zoals de vingers).

'Nieuwe' leerfase: Toen je deze uitdagende taak aan het uitvoeren was, voelde het misschien alsof je voor het eerst leerde schrijven. Een kind met DCD heeft over het algemeen veel meer uitleg en oefening nodig om zich een vaardigheid eigen te maken. Stel je voor dat elke nieuwe taak die je moet leren (zoals het eten met mes en vork) zo veel inspanning kost als deze uitdagende schrijftaak deed.

DCD ervaren

Moeite met het toepassen van motorische vaardigheden bij nieuwe taken of omgevingen

Alhoewel je al kunt schrijven, zullen je schrijfvaardigheden misschien niet toepasbaar zijn in deze nieuwe schrijftaak. Kinderen met DCD zullen vaak niet de link kunnen maken tussen twee activiteiten om zo eerder geleerde vaardigheden te kunnen gebruiken bij het leren van nieuwe (vergelijkbare) vaardigheden. Ook zullen ze bijvoorbeeld vaardigheden die ze bij gym hebben geleerd moeilijk kunnen toepassen op het speleplein omdat deze omgeving anders is.

Snel opgeven

Je raakte misschien gefrustreerd door hoe veel tijd en moeite deze twee taken kosten en mogelijk ben je zelfs afgehaakt voordat je de taak had volbracht. Kinderen met DCD missen strategieën die hen helpen bij het leren en zijn er vaak niet zeker van dat het hen gaat lukken om de nieuwe vaardigheid aan te leren. Het uiteindelijke doel lijkt soms niet haalbaar en dit kan de motivatie voor de taak verminderen.

Vermoeid raken

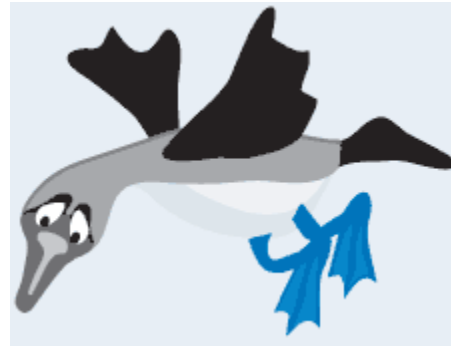
De schrijftaak koste waarschijnlijk veel inspanning en als je een lange naam hebt, was je waarschijnlijk moe tegen de tijd dat je klaar was. Misschien probeerde je het jezelf wat gemakkelijker te maken door je naam in te korten. Kinderen met DCD gebruiken hun spieren inefficiënt waardoor ze vaak snel signalen van vermoeidheid vertonen tijdens motorische opdrachten. Onderzoek wijst eveneens uit dat er bij kinderen met DCD meer hersendelen actief zijn wanneer zij dit soort taken uitvoeren waardoor er extra vermoeidheid optreedt.

Moeilijkheden met het coördineren van beide lichaamshelften.

De knipopdracht helpt om je te kunnen voorstellen hoe moeilijk het is voor kinderen met DCD om beide lichaamshelften goed samen te laten werken. Activiteiten die de samenwerking van beide handen vragen (zoals het vangen van een bal, het knippen met een schaar of het vasthouden van het blad waarop je schrijft) zijn vaak extra moeilijk voor deze kinderen omdat het vaak niet lukt om beide lichaamshelften goed met elkaar te laten communiceren.

De blauwvoet pelikaan

De blauwvoet pelikaan is de mascotte van CanChild voor DCD. Deze vogel heeft een persoonlijk talent: hij kan ongelooflijk hoog de lucht in vliegen en daarna in de zee duiken; hij kan zelfs een speciaal dansje doen.

Deze unieke vogel heeft wel veel moeite met het landen en gaat dan vaak over de kop. De blauwvoet pelikaan doet ons denken aan de geweldige talenten van kinderen met DCD, ondanks hun motorische problemen.

Meer informatie is te vinden op de website van CanChild:

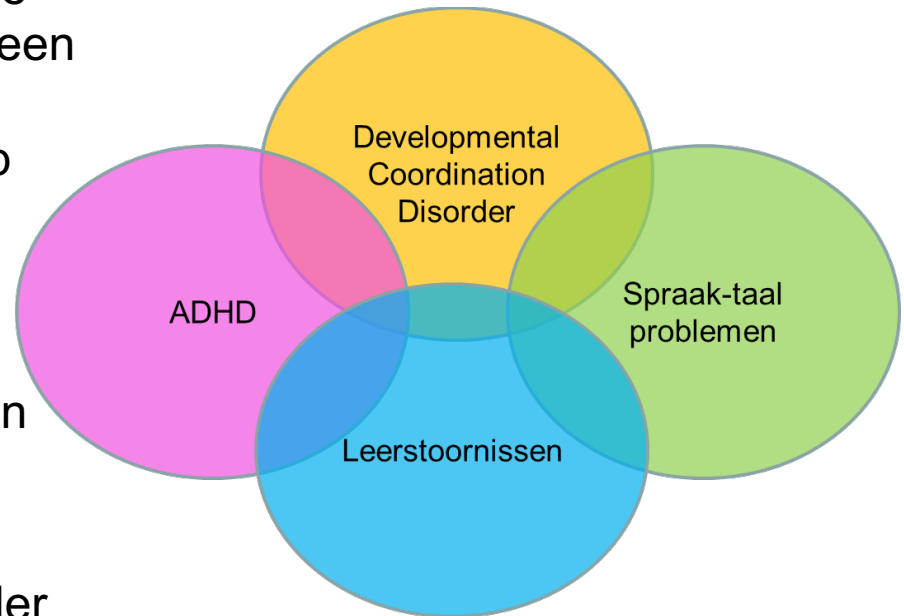
[Children with Developmental Coordination Disorder: At home, at school, and in the community](#) (Engels)

Aanverwante problemen

Veel kinderen met DCD hebben ook andere aandoeningen of problemen. Omdat DCD een neurologisch probleem is, is het niet verbazingwekkend dat de hersenen ook op andere vlakken problemen kunnen veroorzaken.

De aandoeningen die het meest voorkomen samen met DCD zijn:

- ✓ Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)
- ✓ Leerstoornissen
- ✓ Spraak-taal problemen

Kinderen met DCD hebben vaak één of meer van deze aanverwante problemen.

Op school

Zitten in de klas

Hoewel kinderen met DCD al op jonge leeftijd problemen hebben met de motorische coördinatie, worden hun problemen vaak niet herkend totdat ze naar de basisschool gaan en de verwachtingen en eisen ten aanzien van schoolse vaardigheden toenemen.

moeite met de zithouding bij een kind met DCD

Zitten bij DCD

Tijdens het zitten aan tafel of op de vloer, hebben kinderen met DCD de neiging om:

- in elkaar gezakt te zitten
- met het hoofd in de handen te zitten
- op anderen te leunen
- te gaan liggen
- te wiebelen
- om te vallen

Waarom is zitten in de klas een uitdaging?

Lage spierspanning (de spierspanning in rust): de hersenen zenden constant impulsen uit zodat onze spieren klaar zijn om aan te spannen. Lage spierspanning betekent dat de spieren minder klaar zijn om aan te spannen, waardoor het kind er slap uit kan zien.

Verminderde controle over houding: kinderen hebben moeite met de controle over de spieren die nodig zijn om een staande of zittende houding te handhaven.

Bewegen om een activiteit of houding vol te houden: het is het moeilijkst om een houding te handhaven als kinderen stil zitten of staan. Sommige kinderen moeten blijven bewegen om het niveau van hersenactiviteit hoog genoeg te houden en stabiel te blijven.

Op school

Tekenen en schrijven

De meeste kinderen met DCD hebben een gemiddelde tot bovengemiddelde intelligentie, maar zij zijn niet in staat om hun intelligentie en mogelijkheden te laten zien in het schriftelijk werk.

Dit is een voorbeeld van een handschrift van een leerling uit groep 3:

A sample of handwriting on lined paper. The text reads: "The quick brown fox jumps over the lazy dog. The quick brown fox". The letters are somewhat irregular in size and spacing, but the words are clearly legible.

Dit is een voorbeeld van een handschrift van een leerling uit groep 3 met DCD. Let op de geringe organisatie, het ontbreken van ruimte tussen de woorden en de slechte leesbaarheid:

A sample of handwriting on lined paper. The text reads: "Lucas Lucas" followed by "Grade 1" on a new line. Below this is a very messy and illegible paragraph of text, possibly a student's attempt to write a story or a list of words. The letters are jumbled and difficult to read.

Tekst produceren en schrijven bij DCD

Bij het schrijven en produceren van tekst, neigen kinderen met DCD naar:

- onangepaste snelheid (erg langzaam met een goede leesbaarheid of erg snel met een slechte leesbaarheid)
- een onhandige pengreep
- weinig werk produceren
- veel verbeteringen in het handschrift
- een slechte ruimtelijke indeling op de pagina
- vermijdingsgedrag, bijvoorbeeld een taak weigeren of afraffelen
- moeite met vakken die schrijven vereisen, met inbegrip van rekenen, spelling en geschreven taal.
- moeite met overschrijven van het bord, waarbij ze veelvuldig fouten maken en dingen weglaten

Op school

Tekst produceren en schrijven

Het maken van een tekst en het handschrift zijn de meest uitdagende van alle motorische activiteiten, omdat ze een combinatie vereisen van:

- ✓ Integratie van informatie uit verschillende zintuigen, zoals letters op papier zien en deze verbinden aan hun klank
- ✓ Fijn-motorische vaardigheden
- ✓ Taalbegrip en taalexpressie
- ✓ Het vermogen om letters en woorden te maken en in de goede volgorde op papier te zetten

Waarom is schriftelijk werk een uitdaging?

Lage spierspanning: spieren zijn niet voldoende aangespannen om de romp rechtop te houden

Verminderde houdingscontrole: niet in staat om een goede schrijfhouding aan te nemen of zelfs niet om te blijven zitten

De armen nodig hebben om recht te blijven zitten: stel je voor dat je moet schrijven terwijl je de armen nodig hebt om op te steunen bij het zitten

Verminderde fijne motoriek: onvoldoende mogelijkheid om het potlood te hanteren

Sterke visuele controle nodig: meer gericht op het kijken naar het potlood dan naar het handschrift

Aandacht: stel je voor dat je moet schrijven terwijl al je aandacht gericht is op wat je lichaam doet. Je zult makkelijk vergeten wat je moet schrijven!

Op school

Huiswerk en projecten

Waarom is huiswerk een uitdaging?

vermoeidheid: kinderen met DCD verbruiken meer energie op school voor de motorische taken dan andere kinderen en zijn vaak erg moe aan het eind van de dag.

Grotere hoeveelheid huiswerk: vanwege hun lagere werktempo brengen kinderen met DCD vaak werk mee dat ze op school niet afgekregen hebben, naast het gewone huiswerk.

Huiswerk is vaak meer gericht op het eindproduct dan op wat er van geleerd wordt: meer dan op de kwaliteiten van het kind, zoals het bedenken van ideeën, lezen en discussiëren, is huiswerk vaak gericht op fijnmotorische taken zoals knippen, tekenen, spellingswoorden schrijven en werkbladen invullen.

Moeite met plannen: kinderen met DCD raken makkelijk overweldigd door een project en weten dan niet hoe dit project op te delen in kleinere stappen en hoe aan het project te beginnen.

Huiswerk en projecten bij DCD

Wanneer kinderen met DCD te moeilijke opdrachten krijgen, zullen ze:

- weerstand vertonen
- werk vermijden
- langzaam werken
- ongeorganiseerd zijn

Op school

Organisatie

Voor kinderen met DCD vraagt alleen het uitvoeren van een motorische taak al hun volledige aandacht. Ze zijn zo gericht op hoe ze de taak uit moeten voeren, dat het moeilijk voor hen is om na te denken over hoe ze zichzelf en de omgeving moeten organiseren.

Veel kinderen met DCD hebben moeite met de organisatie van:

- ✓ hun tafel
- ✓ hun kluisje
- ✓ hun agenda
- ✓ hun tas
- ✓ spullen van school mee naar huis nemen
- ✓ het schrijven op een bladzijde

Eten

Thuis

Ouders van kinderen met DCD ondervinden vaak moeilijkheden thuis, vooral in zelfverzorgingsactiviteiten als eten.

[moeite met openen van een verpakking](#)

Waarom is eten moeilijk?

Spierspanning en houding: lage spierspanning kan het voor kinderen met DCD erg moeilijk maken om stil te zitten, waardoor ze kunnen gaan wiebelen om zichzelf rechtop te houden. Lage spierspanning leidt er ook toe dat een kind met zijn armen op tafel rust voor balans, waardoor het moeilijker is om bestek te hanteren. Ook kan het resulteren in morsen wanneer de polsen slap zijn als het kind een kopje oppakt. Kinderen met DCD zetten soms hun gewrichten vast tijdens bewegingen om stabiel te worden, waardoor ze meer moeite hebben met het omdraaien van een mes, het prikken met een vork of het naar de mond brengen van een lepel.

Lichaamsgevoel: kinderen met DCD missen vaak het bewustzijn waar hun lichaam zich in de ruimte bevindt. Dit kan het bijvoorbeeld moeilijk maken om te weten hoe ver hun mond open moet.

Beoordelen van kracht en afstand: het kan moeilijk zijn om te weten hoeveel kracht er nodig is om eten te snijden, wat er toe kan leiden dat er eten van het bord vliegt. Wanneer de afstand van een beweging niet juist ingeschat wordt, kan een kind met DCD te ver reiken voor een beker drinken en deze daardoor omstoten.

Samenwerking tussen beide handen: activiteiten die samenwerking tussen beide handen vereisen, zoals snijden met mes en vork, zijn erg moeilijk voor kinderen met DCD.

Eten met DCD

Veel voorkomende problemen die kinderen met DCD ervaren met eten, betreffen:

- veelvuldig morsen
- kauwen met de mond open
- moeite met stilzitten en aan tafel blijven
- slecht gebruik van bestek
- moeite met smeren en snijden
- moeite met het verwerken van sommige soorten voedsel in hun mond
- moeite met het openen van verpakkingen

Thuis

Aankleden

Kinderen met DCD hebben vaak moeite met aankleden, vooral met sluitingen (knopen, ritsen, etc.)

[knoopjes van een overhemd dicht doen bij een kind zonder en een kind met DCD](#)

Waarom is aankleden moeilijk?

Beperkte kracht en fijnmotorische vaardigheden: kracht in de vingers en fijnmotorische vaardigheden zijn nodig om met kleine sluitingen, ritsen en knopen te kunnen werken. Als deze beperkt zijn, kan aankleden frustrerend en tijdrovend zijn. Dit was te zien in de video die u net gezien hebt waarin een 8-jarige jongen zonder DCD vergeleken werd met een 13-jarige met DCD in een poging om een knoop dicht te maken.

Beperkt lichaamsgevoel: Dit kan het moeilijk maken om er achter te komen in welke richting kleding en schoenen gehouden moet worden om deze goed aan te trekken en hoe je de armen en benen in de juiste gaten/pijpen moet doen.

Matige balans: matige balans kan het erg moeilijk maken om je onderlichaam aan te kleden. Stel je voor welke balans nodig is om een sok aan te trekken. Probeer dit te doen, staand met je ogen dicht, om te zien hoe moeilijk deze taak kan zijn voor een kind met DCD.

Beroep op visus: kinderen met DCD voelen niet altijd goed welke beweging nodig is in het uitvoeren van een motorische taak en moeten beroep doen op hun visus om hen te helpen. Dit is lastig bij sommige kledingactiviteiten zoals knopen/drukknopen van een jeans of een trui of jas aandoen.

Planning en organisatietaken: aankleden vereist verschillende stappen die in de juiste volgorde uitgevoerd moeten worden; dit kan erg moeilijk zijn voor een kind met DCD. Om een broek aan te doen moet je de voor en achterkant vinden, goed positioneren, op de goede manier vasthouden en om één been aantrekken terwijl je tegelijkertijd balanceert op het andere been. Een kind moet ook weten wat eerst aan moet, bijvoorbeeld de broek voor de schoenen.

Aankleden met DCD

Tijdens het aankleden kunnen kinderen met DCD:

- langzaam zijn
- ongeorganiseerd zijn
- moeite hebben met sluitingen
- kleding achterstevoren of binnenstebuiten aan hebben
- hun schoenen aan de verkeerde voet hebben

Thuis

Op het toilet

Waarom hebben kinderen met DCD problemen op het toilet?

Spierspanning: Kinderen met DCD kunnen een lagere spierspanning hebben, wat kan leiden tot ongelukjes vanwege de complexe coördinatie die nodig is voor het ophouden van urine en ontlasting

Verminderd gevoel: Een kind met DCD kan een verminderd gevoel hebben of hij of zij moet plassen of poepen.. Het kan ook moeilijk zijn om te voelen hoeveel druk nodig is bij het billen afvegen.

Beroep op visus: Kinderen met DCD gebruiken de visus om hun handen te sturen, wat afvegen van de billen een hele uitdaging kan maken.

Kleding, knopen en sluitingen: Het hanteren van kleding en het manipuleren van knopen en sluitingen kan tijdrovend zijn voor een kind met DCD. Deze moeite kan leiden tot ongelukjes voordat een kind zich heeft uitgetrokken om op de wc te gaan.

Angst voor ongelukjes: Een kind kan angst hebben om naar de wc te gaan op school en het daardoor ophouden. Dit kan leiden tot buikpijn en verstopping.

Toiletgang bij DCD

Darm- en blaasproblemen:
→ regelmatige ongelukjes
→ verstopping
→ moeite met billen afvegen

Sport en vrije tijd

Veel sporten en buitenschoolse activiteiten vereisen motorische coördinatie. Dit kan problemen veroorzaken voor een kind met DCD.

De onderstaande filmpjes laten een kind met een normale motorische ontwikkeling zien en een kind met DCD, die dezelfde opdracht uitvoeren.

[balvaardigheid bij een normale motorische ontwikkeling](#)

[balvaardigheid bij DCD](#)

Invloed van DCD op sport:

Kinderen met DCD:

- ✓ houden van sporten wanneer de nadruk op samen spelen en plezier ligt.
- ✓ trekken zich terug op het moment dat prestatie belangrijk wordt.
- ✓ geven zich op voor verschillende sporten, maar haken snel weer af.
- ✓ hebben het meest moeite met balspellen.

Kinderen met DCD ervaren problemen bij balspellen zoals:

- ✓ de bal missen.
- ✓ vaker worden geraakt/getikt door de bal.
- ✓ niet reageren op het spel. Afwezig zijn en zich terugtrekken.
- ✓ het niet kunnen bijbenen.
- ✓ snel vermoeid zijn.
- ✓ snel afhaken.

Vrije tijd

Kinderen met DCD hebben de neiging:

- veel op de bank te hangen
- passief te zijn
- liever naar anderen te kijken dan mee te doen
- meer met volwassenen om te gaan dan met leeftijdsgenootjes

Ondanks deze moeilijkheden, zijn er veel activiteiten die kinderen met DCD succesvol kunnen uitvoeren. De 'CanChild' brochure [Encouraging Participation in Physical Activities for Children with DCD](#) biedt suggesties welke activiteiten voor uw kind tot een succes kunnen leiden.

Sport en vrije tijd

Waarom vormen sport en vrijetijdsbesteding een uitdaging?

Problemen met de uitvoering en het meedoen aan sport en vrijetijdsbesteding kunnen worden veroorzaakt door:

- ✓ een stijve houding en trage reacties.
- ✓ problemen met fijne en grove motoriek.
- ✓ moeite met samengesteld bewegen.
- ✓ moeite met de oog-hand coördinatie.
- ✓ moeite om controle te houden over eigen prestaties
- ✓ moeite met het aanpassen aan verschillende omgevingen en situaties, zoals een hobbelig veld of de onvoorspelbare richting van de bal
- ✓ gebrek aan bewustzijn van eigen positie in de ruimte/omgeving.
- ✓ moeite met het inschatten van de positie en de snelheid van objecten en andere kinderen
- ✓ faalangst en angst om gepest te worden.

Sociale contacten

Positieve sociale contacten thuis, op school en in de omgeving zijn essentieel voor het sociaal en emotioneel functioneren van alle kinderen.

Kinderen met DCD kunnen een aantal problemen ervaren in hun sociale contacten, zoals:

Teruggetrokken gedrag en sociaal isolement: Bijvoorbeeld tijdens de pauze kan een kind met DCD alleen staan op het plein, spelen met jongere kinderen of vooral praten met volwassenen/begeleiders.

Ongebruikelijke emotionele reacties: Een kind met DCD kan boos worden of gemakkelijk overstuur raken tijdens lichamelijke activiteiten met leeftijdsgenoten.

Pesten: Sommige kinderen met DCD zijn het slachtoffer van pesten.

En verder?

We hebben nu een aantal problemen besproken die kunnen worden geassocieerd met DCD, maar er is ook veel goed nieuws! Kinderen met DCD kunnen strategieën leren en ondersteuning krijgen die een groot verschil kunnen maken in het vertrouwen en succes dat zij ervaren thuis, op school en in de omgeving.

Sociale contacten

Waarom vormen sociale contacten een uitdaging?

Problemen met sociale contacten kunnen worden veroorzaakt door:

- **Laag zelfbeeld:** voortdurende moeite met dagelijkse handelingen en het presteren op school kunnen het zelfbeeld van een kind beïnvloeden. Dit kan ertoe leiden dat een kind zich terugtrekt of verlegen is in de omgang met leeftijdsgenootjes.
- **Fysiek spel:** een kind met DCD kan minder interesse hebben in sociale gebeurtenissen of deze vermijden, omdat veel groepsactiviteiten een beroep doen op de bewegingsvaardigheid. Dit geldt vooral voor jongens in de lagere groepen van de basisschool, omdat hun spel vaak heel fysiek gericht is.
- **Frustratie:** Een kind met DCD kan snel gefrustreerd of overstuur raken als gevolg van de uitdagingen die het ervaart bij allerlei activiteiten in het dagelijks leven.
- **Faalangst en schaamte:** Kinderen met DCD kunnen sociale situaties vermijden uit angst dat leeftijdsgenootjes zien dat ze niet succesvol zijn bij een activiteit. Sommige problemen kun je verborgen houden voor leeftijdgenoten, maar onhandigheid kun je niet verbergen..

M.A.T.C.H.

Wanneer een kind met DCD een nieuwe taak leert of moeite heeft met dagelijkse activiteiten is M.A.T.C.H een behulpzaam kader om je handvatten te geven om je kind te helpen. M.A.T.C.H is een engels acroniem voor 5 dingen die gedaan kunnen worden om beter aan te sluiten bij de vaardigheden van je kind.

M (Modify the task)	De taak aanpassen
A (Alter your expectations)	Verwachtingen bijstellen
T (Teach strategies)	Strategieën aanleren
C (Change the environment)	De omgeving aanpassen
H (Help by understanding)	Helpen door middel van begrip

M.A.T.C.H.

Modify the task: de taak aanpassen

Om je kind te helpen succeservaringen op te doen, kan het nuttig zijn om onderdelen van de taak die te moeilijk zijn aan te passen.

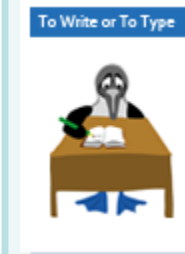
Bijvoorbeeld:

- ✓ Grootte en gewicht van de gebruikte gereedschappen
- ✓ De toegestane tijd om de taak af te maken.
- ✓ De structuur van de taak
- ✓ Gebruik maken van technische aanpassingen

Voorbeelden van de taak aanpassen

- gebruik grotere opblaasballen in de gymles omdat die makkelijker te vangen of weg te schoppen zijn en langzamer bewegen
- gebruik een elektrische tandenborstel
- gebruik een laptop om te schrijven

To Write or To Type is een behulpzame gids om te beslissen of het beter is een computer te gebruiken voor het schrijven.

M.A.T.C.H.

Alter your expectations: verwachtingen bijstellen

Een andere manier om de kans op succeservaringen van je kind te vergroten is om je eigen verwachtingen bij te stellen, en de verwachtingen van mensen in de omgeving.

- ✓ Stel een haalbaar einddoel.
- ✓ Wees creatief (“flexibel”) en bedenk alternatieve manieren om hetzelfde doel te bereiken

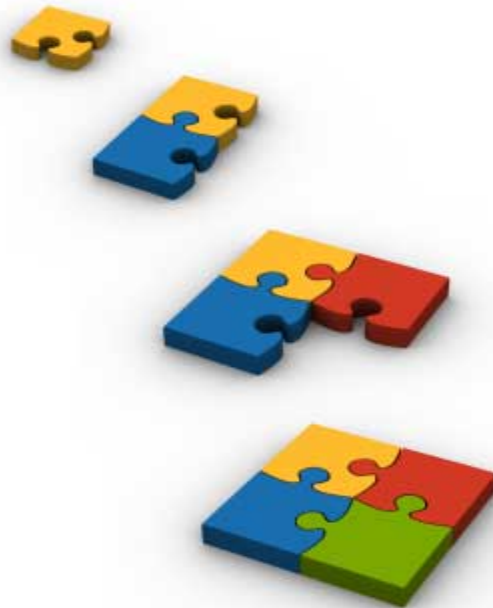
Voorbeelden van verwachtingen bijstellen:

- leg de nadruk meer op plezier en deelname dan op vaardigheid en fysieke oefening (lichamelijke opvoeding)
- als het doel juiste spelling is, laat het kind dan mondeling spellen i.p.v. het te laten schrijven.
- als het doel begrijpen van staartdelingen is, bepaal dan hoeveel opgaven het moet maken om aan te tonen dat het begrepen is.
- als het doel is snel het huis te kunnen verlaten, help het kind dan met aankleden en oefen de vaardigheden voor het aankleden in het weekend.

M.A.T.C.H.

Teach strategies: strategieën aanleren

Kinderen met DCD hebben het vermogen om te leren met leeftijdsgenoten, maar hebben misschien een iets andere aanpak nodig omdat ze niet op dezelfde manier leren. Je moet andere manieren bedenken om je kind te instrueren om het toch succeservaringen op te laten doen.

Voorbeelden van strategieën aanleren:

Kinderen met DCD leren meestal niet door te experimenteren of door het uitvoeren van een taak simpelweg van een ander af te kijken. Een aantal alternatieve leerstrategieën zijn:

- de taak opdelen in kleine stappen en de stappen een voor een aanleren
- richt je op sterke verbale en cognitieve vaardigheden van het kind door vragen te stellen, Zoals: Wat denk je dat je nu moet doen? Hoe weten we dat het klaar is?
- geef tips en stel vragen om de aandacht op de kern van de taak te richten, zoals lichaamshouding, materiaal, of afstand. Bijvoorbeeld: waar staan je voeten, hoe dicht moet je lichaam bij de tafel zijn?
- moedig je kind aan om zelf na te gaan wat voor hem goed werkt, zodat hij ervaart welke strategie tot succes leidt.

M.A.T.C.H.

Change the environment: de omgeving aanpassen

Het aanpassen van de omgeving waarin je kind leeft en leert is een andere manier om hem te helpen succes te ervaren

Beschouw alle aspecten van de omgeving die invloed kunnen hebben op succes en mislukking en neem die omgevingsfactoren weg die uitvoering van de taak bemoeilijken.

Omgevingsfactoren die je kunt overwegen:

- ✓ Geluid
- ✓ Licht
- ✓ Visuele afleiding
- ✓ Aantal mensen in een ruimte
- ✓ Meubels
- ✓ Gereedschappen en apparatuur

Voorbeelden van de omgeving aanpassen:

- zorg voor tafels en stoelen van de juiste hoogte
- leg een stuk antislipmat op de stoel voor meer stabiliteit.
- kopieer werkbladen om de hoeveelheid schrijfwerk te verkleinen
- geef kinderen een eigen plek op het einde van de bank zodat ze voldoende ruimte hebben om zich om te kleden
- geef een lunchtrommel die gemakkelijk te openen is
- gebruik checklists, planborden of andere visuele ondersteuning om het overzicht te vergroten.

M.A.T.C.H.

Help by understanding: helpen door middel van begrip

Hoe beter de mensen rond het kind begrijpen wat DCD is en de invloed van DCD op zijn/haar functioneren snappen, hoe beter ze je kind kunnen helpen om te slagen. Wanneer je kind zich ondersteund en begrepen voelt, zal hij/zij nieuwe activiteiten eerder willen proberen, en deze activiteiten langer volhouden.

Voorbeelden van helpen door middel van begrip:

- leg iedereen rond je kind uit wat DCD inhoudt en waarom je kind bepaald gedrag laat zien
- werk samen met andere gezinnen om informatie en adviezen te delen
- neem contact op met professionals die kennis hebben van DCD
- benadruk dat jouw kind niet lui, ongemotiveerd koppig of moeilijk is
- creëer mogelijkheden voor jouw kind om te schitteren en zijn/haar sterke kanten te laten zien.

M.A.T.C.H. in actie

Het volgende filmpje laat twee voorbeelden zien van een leerkracht die M.A.T.C.H. gebruikt om een spellingsopdracht aan te passen aan de motorische capaciteiten van een kind. (Engelstalig)

DCD en de M.A.T.C.H. -aanpak

Dit filmpje laat de **M**, **A** en **C** component van M.A.T.C.H. zien. De leerkracht past de taak aan en verandert de omgeving door stempels en de letterdoos te (laten)gebruiken in plaats van het kind te laten schrijven. De leerkracht erkent ook dat het uiteindelijke doel van de taak is het correct spellen van de woorden en dat er meerdere manieren zijn om dit doel te bereiken.

Bronnen

De volgende (Engelstalige) artikelen zijn bedoeld om leerkrachten te helpen M.A.T.C.H. strategieën toe te passen bij kinderen met motorische problemen:

- [Children with Motor Difficulties in Junior and Senior Kindergarten: A Resource for Educators](#)
- [Children with Motor Difficulties in Grade 1/2: A Resource for Educators](#)
- [Children with Motor Difficulties in Grade 3/4: A Resource for Educators](#)
- [Children with Motor Difficulties in Grade 5/6: A Resource for Educators](#)
- [Children with Motor Difficulties in Grade 7/8: A Resource for Educators](#)
- [Adolescents with Motor Difficulties: A Resource for Educators](#)
- [Developmental Coordination Disorder: What does it mean to me?](#)

Informeer jezelf

Het meest krachtige instrument dat er is om je kind te helpen zich succesvol te ontwikkelen is informatie. Alhoewel het misschien overweldigend kan aanvoelen, hoe meer informatie je hebt over wat je kind meemaakt, hoe beter je kunt helpen.

Ouders zijn de belangrijkste bron van hulp voor hun kind: Je doet het belangrijkste wat je kun doen voor je kind. Jij bent de constante factor in het leven van je kind en daarom hun belangrijkste pleitbezorger.

Informeer jezelf om ook anderen te kunnen informeren: Veel mensen, inclusief veel hulpverleners, hebben nooit van DCD gehoord. Dus je hebt zelf een belangrijke rol in het informeren van anderen. De kennis die je hier en op andere manieren opdoet, kan daarbij helpen.

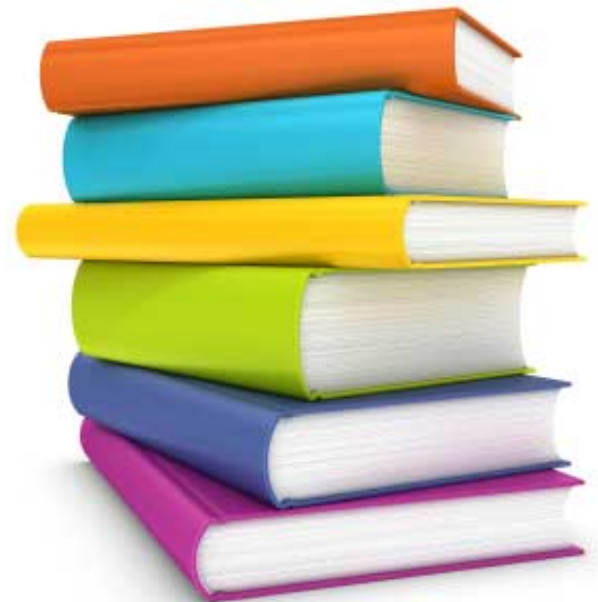
Ken de rechten van je kind en onderwijs- en overheidsregelingen betreffende DCD

Gebruik bronnen als boeken en websites: Voor een paar suggesties zie:

[CanChild's summary of resources.](#)

Zoek contact met andere ouders: Zoek anderen om ervaringen, frustraties en successen mee te kunnen delen.

Zoek hulpverleners met voldoende kennis over DCD: Veel ergotherapeuten en fysiotherapeuten hebben ervaring met het werken met kinderen met DCD en kunnen je kind helpen nieuwe vaardigheden te leren en beter te functioneren op school, thuis en in de maatschappij.

Informeer jezelf

Informatie over DCD

Website:

<https://balansdigitaal.nl/stoornis/dcd/>

Boeken:

Mijn kind heeft DCD

Auteur: Kaat Dewitte Griet Dewitte
Uitgever: Lannoo, september 2018
Co-auteur: P. Calmeyn
ISBN: 9789401444613

DCD-Hulpvademecum voor leerkrachten

achtergrond en adviezen bij de motorische coördinatiestoornis
Auteur: Eelke van Haefen
Uitgever: Uitgeverij Pica, november 2010
ISBN: 9789077671535

The Adolescent with Developmental Co-ordination Disorder (DCD)

Auteur: Amanda Kirby Andrew Kirby
Uitgever: Jessica Kingsley Publishers, oktober 2003
ISBN: 9781843101789

Informeer je kind

Het komt vaak voor bij kinderen met DCD dat ze het gevoel hebben dat er iets mis met hen is en dat ze zich dom voelen. Het is belangrijk dat ze begrijpen waarom ze bepaalde taken of opdrachten moeilijk vinden.

Wanneer kinderen ouder worden, zal deze kennis ze ook helpen om voor zichzelf op te komen op school en in de maatschappij. Het gebruik maken van kindvriendelijke taal en vergelijkingen kan helpen het begrip bij je kind te vergroten. Je kunt de moeilijkheden die je kind ervaart vergelijken met een radio die net niet goed afgestemd is, er worden signalen naar je spieren gezonden die ze niet goed kunnen horen. Je moet harder werken om op het juiste kanaal af te stemmen.

Bronnen geschreven voor kinderen:

De DCD survivalgids

Auteur: Paul Calmeyn & Nico de Braeckelee

In deze handzame, van oorsprong Vlaamse, uitgave, wordt DCD van verschillende kanten bekeken. Het boekje is voor kinderen met DCD geschreven. Om zelf, of samen met anderen, antwoorden te vinden op alle vragen die dan door je hoofd tollen: wat is DCD, wat doet dit met mijn gevoelens, hoe ga ik er thuis en/of op school mee om, waar vind ik hulp?

De onzichtbare plaaggeest

Auteur: Rien Broere

Een verhaal om samen met je kind te lezen over Midas, een jongen van 8 jaar met DCD. Achterin het boek staan uitleg over DCD en verwijzingen naar websites met meer informatie.

Informeer leerkrachten

Wanneer DCD niet goed wordt begrepen door de leerkracht van je kind, zal hij of zij het gedrag van je kind in de klas misschien niet goed interpreteren.

Verander de manier van denken, wanneer dit nodig is: je hoort misschien dat je kind meer zijn best moet doen of zich beter moet concentreren, of dat hij of zij veel aandacht zoekt of lui is. Het is belangrijk deze negatieve denkwijze te veranderen door de leerkracht te informeren over DCD. [They're Bright But Can't Write](#) is een informatieve bron die leerkrachten kan helpen hun manier van denken over een kind met DCD te veranderen.

Geef schriftelijke informatie die gericht is op onderwijszaken: het kan helpen om informatie aan de leerkracht te verschaffen. Dit verduidelijkt mogelijk zaken die je hebt aangekaart met betrekking tot je kind en kan de leerkracht helpen je kind beter te ondersteunen. De 'CanChild' flyer [Succeeding at School: Accommodations for Students with Coordination Difficulties](#) biedt veel opties en tips voor in de klas.

Bespreek de DCD problematiek en hoe deze de deelname aan activiteiten en resultaten van je kind invloedt: een leerkracht is zich mogelijk niet bewust van de motorische vaardigheden die nodig zijn bij bepaalde taken en hoe deze de prestaties en het leervermogen van je kind beïnvloeden..

Los problemen samen op: werk samen met de leerkracht en vraag wanneer er zich problemen voordoen in de klas. Je kunt dan uitleggen wat er mogelijk gebeurt en samen nieuwe oplossingen bedenken. Het is belangrijk na de denken of de oplossingen uitvoerbaar zijn in een klas met 25-30 kinderen.

Creëer succeservaringen: bespreek met de leerkracht hoe er mogelijkheden voor je kind gecreëerd kunnen worden om zijn sterke kanten aan zijn klasgenoten te laten zien.

Informeer artsen

Artsen spelen een belangrijke rol in het diagnosticeren van DCD en het uitsluiten van andere medische aandoeningen. Het is echter mogelijk dat je een arts treft die weinig ervaring heeft met of kennis heeft van DCD.

Verstrek schriftelijke informatie: misschien wil je [DCD: A Flyer for Medical Practitioners](#) aan je arts laten lezen om hem of haar je vragen op medisch gebied beter te laten begrijpen.

Help je arts de impact van DCD op je kind beter te begrijpen: geef specifieke voorbeelden van hoe je kind en gezin worden beïnvloed door de dagelijkse uitdagingen van de DCD.

Moedig je arts aan om een bondgenoot van jou en je kind te zijn: Een huisarts zal waarschijnlijk voor meerdere jaren in het leven van je kind zijn. Daarom zijn kennis van en begrip voor de DCD problematiek erg belangrijk. Een diagnose kan mogelijk ook helpen om in aanmerking te komen voor bepaalde voorzieningen en regelingen.

Informeer anderen

De beste manier om de ontwikkeling van je kind te stimuleren is te garanderen dat de mensen om je kind heen begrijpen welke problemen hij dagelijks tegenkomt en welke strategieën kunnen helpen.

Zorgverleners: De [Health Professionals](#) sectie van de 'CanChild' website geeft informatie aan verschillende professionals die met je kind te maken kunnen krijgen.

Coaches en sport instructeur: [Do You Know a Child Who is Clumsy? A Flyer for Coaches and Sports Instructors](#) kan behulpzaam zijn voor de coach of sportinstructeur.

Familieleden: Het is belangrijk informatie te delen met grootouders, tantes, ooms etc. om hen te helpen negatieve gedachten over je kind te veranderen.

In Nederland staat veel informatie over DCD op de website van oudervereniging Balans: <https://balansdigitaal.nl/stoornis/dcd/>

Meer informatie

Voor meer informatie zie:

[Children with DCD: At home, at school and in the community](#). Dit boek is verkrijgbaar in meerdere talen via de [CanChild website](#).

De Nederlandse richtlijn voor diagnostiek en behandeling van kinderen, adolescenten en volwassenen met DCD is te vinden op:
https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/developmental_coordination_disorder_dcd/startpagina_-_developmental_coordination_disorder_dcd.html

Terug naar Joshua

Nu ze meer informatie hebben, passen Joshua en zijn ouders de strategieën van deze website toe om hem te helpen zijn dagelijkse activiteiten te verbeteren.

Terug naar Joshua

Joshua's ouders hebben nu informatie over en kennis van DCD en ze begrijpen beter waarom hij bepaalde moeilijkheden tegenkomt. Joshua en zijn ouders gingen naar een arts en daar kreeg hij de diagnose DCD.

Joshua's ouders gebruikten verhalen om Joshua beter te laten begrijpen waarom hij bepaalde taken moeilijk vindt. Dit zorgde ervoor dat hij zich beter over zichzelf voelt.

Joshua's ouders hadden tevens een afspraak met zijn leerkracht om te spreken over DCD en wat dit betekent voor Joshua's prestaties op school. Joshua's ouders en leerkracht werkten samen om zijn mogelijkheden beter te matchen met de activiteiten in de klas. Hiervoor gebruikten zij 'CanChild's' M.A.T.C.H handouts.

Hieronder enkele voorbeelden daarvan:

- ✓ Om ongelukjes te voorkomen, draagt Joshua een broek met elastiek
- ✓ Joshua mag als eerste pauze houden en gaan eten zodat hij tegelijk klaar is met de andere kinderen
- ✓ Joshua krijgt een gemakkelijk te openen beker en broodtrommel
- ✓ Spellingstoetsen worden mondeling afgenomen of hij mag de letterdoos gebruiken
- ✓ Tijdens gym zal niet competitie, maar meedoen en samenwerken het belangrijkste doel zijn
- ✓ Om de hoeveelheid schrijfwerk te verminderen maakt de leerkracht kopieën van werkbladen
- ✓ Joshua gaat thuis oefenen om te leren typen

